

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART VORMSI VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	VORMSI VALD
TEEKAARDI KOOSTAJA	Maris Jõgeva
TOIMETAJAD	Ulrika Hurt, Tarmo Tuisk, Jaana Merisaar
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajandusalane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	8
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	9
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID.....	10

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

- Teehoolduses on materjalipuudus. Ehitus- ja lammutusjätmeid võiks teedehooletusel ja ehitusel ära kasutada, kuid see on keeruline.
- Materjalide import mandrilt on keeruline. Saare peal on oluline kohapealse ressursi ärakasutamine.
- Tänapäeval puudub piisav teadmine kohalike ehitusmaavarade kasutatavuse kohta.
- Tänapäeval on probleemiks, et ümarpuuit viiakse saarelt välja ja seda ei väärindata kohapeal.

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

PRIORITEETSSED TEEMAD:

- jäätmemajanduse edendamine

VÄHEM PRIORITEETSSED TEEMAD:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes
- ringmajandusalane teavitustegevus
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

PRIORITEETSSED TEEMAD:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

VÄHEM PRIORITEETSSED TEEMAD

- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- Oleme sorteerinud teede lammutusjätmeid ja neid taaskasutanud. See tegevus vabab aga süstemaatilist lähenemist.
- Igas külas on prügimaja ehk prügi kogumiskoht. Seal on liigiti kogumise konteinerid. Tänapäeval on pakendi mõiste muutunud ja pakendite liigiti kogumise süsteem vajab muutmist. On ostetud kaks prügi pressi: üks pakenditele ning teine paberile ja papile.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

PRIORITEETSED TEEMAD JA PRAKTIKAD:

- Pakendite osas vajab jäätmete liigiti kogumise süsteem täiustamist.
- Jäätmejaamas on tarvis edendada liigiti kogumist.
- Kogukonnas on tarvis jäätmete korduskasutuse ja sorteerimise teemad läbi mõelda.
- Jagamismajanduse edendamine.
- Biojätmete teema vajab lahendust. Olmeprügis on palju biojätmeid sees. On vaja edendada inimeste teadlikkust biojätmete sorteerimisest.
- Korraldatud jäätmeveo teema, sh prügimajade süsteem, vajab ajakohastamist.

VÄHEM PRIORITEETSED TEEMAD JA PRAKTIKAD:

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

- keskkonnasõbralike (riigi)hangete kompetentsikeskus
- avalike hoonete ja teehituse rohehanked

Jäätmemajanduse edendamine

- ehitus- ja lammutusjätmete müügiplatvorm
- piirkondlikud jäätmekäitlustehased (sh biogaasi tootmine)
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel

Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

Rohelise Kontori sertifikaat

EMAS sertifikaat

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

PRIORITEETSED PARIMAD PRAKTIKAD JA EESMÄRGID:

- Süstemaatiline lahendus teede ja hoonete ehitus- ja lammutusjäätmete sekundaarseks kasutuseks.
- Kohalike ressursside saaresisene ärakasutamine. Materjalide impordi minimeerimine.
- Vald on äsja algatanud uue üldplaneeringu. Selle raames on tarvis kohalike ressursside kasutamine välja mõelda.
- Tänapäeval puudub efektiivne puidujäätmete kasutamine ettevõtluses. Eesmärk: puidu kohapealne väärimine.
- Üheks eesmärgiks on toiduainetööstuse edendamine kohaliku ressursi baasil (kala, kitsepiim, liha jm).
- Eesmärgiks on orgaaniliste jäätmete - haljastusjäätmed, roostikud jm - efektiivne kasutus.

VÄHEM PRIORITEETSED PRAKTIKAD JA EESMÄRGID:

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- tööstussümbioos
- bioenergia ressursside ja kasutuspotentsiaali kaardistamine
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks

Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

- olelusringi hindamise rakendus ettevõtetele
- praktiline ringmajanduse ärimudelite juhend ettevõtetele näidete ja käepäraste tööriistadega

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- tööstussümbioosi edendamine
- ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laadad jm) korraldamine
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti ametikoha loomine
- ringmajanduskeskused / parandustöökojad / uuskasutuskeskused
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms
- maakondlikud koolitused, eksperdid

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires)
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Üldplaneering, mille raames kavandatakse kohalike ressursside kasutamist	Lähiaastatel

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Toiduainetööstuse arendamine kohaliku ressursi baasil	Lähiaastatel
Puiduväärindamisega seotud ettevõtluse arendamine	Lähiaastatel

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE KOOSTÖÖ OMAVALITSUSE TERRITOORIUMIL

- Peamiseks ringmajanduse koostööpiirkonnaks peaks olema Vormsi saar. Eesmärgiks on Vormsi saare piires ringmajandusahelate sulgemine, ressursside ärakasutamine, vältides ülemere transporti jne.

RINGMAJANDUSE ALANE MAAKONDLIK KOOSTÖÖ

- Lääne maakonnaga on koostöö seoses geograafilise asendiga väga piiratud. Läänemaaga on ühine jäätmekava ning energia- ja kliimakava.

RINGMAJANDUSE ALANE RIIGI TASANDI JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

- Oluline on küsimus ringmajanduse valdkonna kompetentsist. Selles suhtes jääb Vormsi eelkõige Tallinna piirkonda.

MUU KOOSTÖÖMUDEL

- Püsiasustusega väikesaarte seaduse rakendamine. Näiteks, seadus võimaldab ehitusmaavarade kaevandamisel vältida osasid seadusandlikke takistusi juhul kui maavara võetakse kasutusele oma piirkonna tarbeks. Püsiasustusega väikesaarte seaduse rakendamisel võiks teha koostööd teiste saartega, eriti Kihnu ja Ruhnu, mis on saarvallad.

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- Püsisustusega väikesaarte seaduse rakendamine, et soodustada koostööd Kihnu ja Ruhnuga.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Baastase – olemas kehtiv kava ning täidetud õigusaktidega seatud nõuded, sh (1) kava peab sisaldama andmeid hõlmatud territooriumil tekkivate jäätmete liigi, koguse ja päritolu kohta ning hinnangut jäätmevoogude arengule tulevikus; (2) kava peab sisaldama uute kogumissüsteemide, täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri ja sellega seotud investeeringute vajaduse hinnangut.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Info puudub

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Baastase – olemas register ja kinnitatud registri pidamise kord.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Puudulik

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Puudulik

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Puudulik

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Baastase – kogu omavalitsuse territoorium on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga.

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Eeskujulik - vähemalt viiel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 40 tundi nädalas ja vähemalt 8 tundi ühel puhkepäeval

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Puudulik

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Baastase - Omavalitsuse veebilehel või viitena jäätmevedaja kodulehele on leitavad hinnainfo ja asukohad, kus saab liigiti kogutud jäätmeid üle anda.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalasid?

Baastase – omavalitsuse üld- või eriplaneeringu kavandamisel on eraldi käsitletud taastuenergiaalasid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Puudulik